Kwadri ta' Emvin Cremona jagħlqu Ħamsin Sena

Neil Zammit

Il-bini tal-knisja l-ġdida, wara t-tiġrif tat-Tieni Gwerra Dinjija, ġab miegħu tibdiliet sostanzjali fl-arkitettura u d-dimensjonijiet tal-istess binja. Fost l-oħrajn ta' min isemmi l-Kor, li kellu jgħaddi minn sfreġju sħiħ biex tneżża' mill-iskultura kollha li kien igawdi minnha u ħa dehra kompletament differenti minn kif kien qabel il-gwerra. Barra minn hekk, kellhom jinħattu wkoll il-gallariji barokki tal-injam li kien jinsabu waħda fuq kull naħa tal-istess Kor.

Il-post battal fejn qabel kien hemm dawn iż-żewġ gallariji kellu jiġi adattat għall-Kor il-ġdid. Għaldaqstant, il-Perit Andrea Micallef ħejja biex isiru gwarniċi kbar biex fihom jitpittru żewġ kwadi laterali. Minħabba l-ispejjeż kbar li kienet qed tagħmel il-parroċċa, dawn iż-żewġ gwarniċi baqgħu għal numru ta' snin vojta, kif jixhdu xi ritratti meħuda f'nofs is-seklu għoxrin, fejn saħansitra lanqas il-pavimentar tal-korsija ma kien għadu tqiegħed.

Il-Kummissjoni tal-Kwadri

Intant, tul il-parrokkat ta' Monsinjur Innoċenz Borg, il-Knisja Parrokkjali kompliet tiżżejjen b'għadd ta' opri tal-arti. Fosthom kienu saru żewġ kwadri laterali fl-1966, proprju ħamsin sena ilu, xogħol tal-pittur Emvin Cremona. Wieħed juri lil Sant'Andrija Appostlu mixħut f'riġlejn is-salib tal-martirju, waqt li l-ieħor juri d-depożizzjoni tal-qaddis. L-ispejjeż għal dawn iż-żewġ kwadri kienu nqasmu bejn ċertu Ġużeppi Galea, Ħalluqi tal-Amerika, u l-poplu tar-raħal.

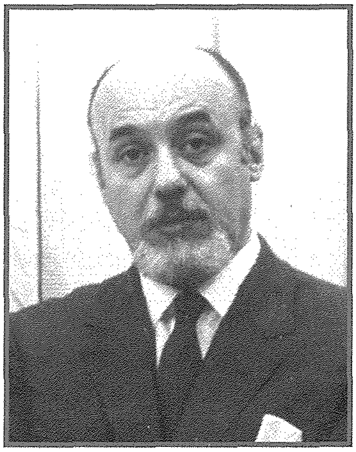

Emvin Cremona

Jidher li l-għażla tal-artist kienet naturali minħabba l-fatt li f'dik il-ħabta, Cremona kien qed jiddomina x-xena artistika ġewwa pajjiżna. Mhux magħruf jekk kinux saru xi abbozzi għal dawn iż-żewġ kwadri kbar, u jekk saru xi studji dwarhom, għadhom qatt ma dehru fil-pubbliku. Jingħad ukoll li meta tlestew il-kwadri, il-Kappillan Borg ma kienx kuntent sal-aħħar bihom, tant li kien kellem lill-pittur Cremona biex jagħmel xi korrezzjonijiet fihom. Iżda dan qatt ma seħħ.

Meta mbagħad, erba' snin wara ġie biex ipitter lil

San Pietru u 'l San Pawl li hemm maġenb il-kwadru titulari, Cremona ħa ħsieb joħroġ verament l-espressjoni qawwija tiegħu, tant li huma meqjusa bħala xogħlijiet tajbin ħafna u artistikament ferm aktar b'saħħithom mill-kwadri laterali.

L-artist Emvin Cremona

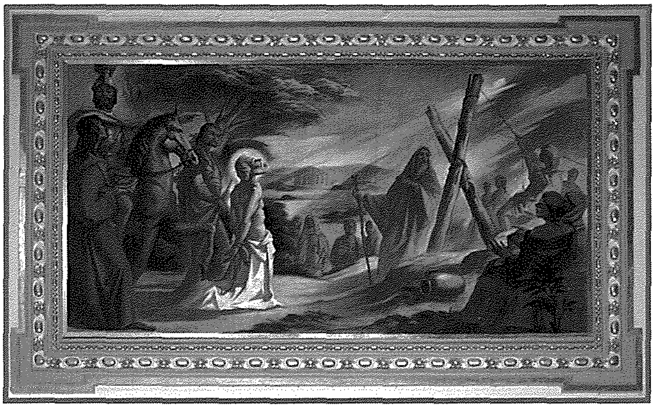
L-Adorazzjoni tas-Salib

Emanuel Vincent (Emvin) Cremona twieled il-Belt Valletta fis-27 ta' Mejju, 1919, iben Giuseppe Cremona u Maria Assunta née Mizzi. Fl-1935 huwa daħal fl-iskola tal-Arti, fejn tħarreġ taħt l-artisti magħrufa Robert u Edward Caruana Dingli, u Carmelo Mangion. Fl-1938, Emvin flimkien mal-kollegi tiegħu Willi Apap, Esprit Barthet, u Anton Inglott, telqu lejn Ruma biex jistudjaw fl-*Accademia di Belle Arti*. B'xorti ħażina kellhom itemmu l-kors ħesrem fi żmien sena minħabba li faqqgħet it-Tieni Gwerra Dinjija.

Meta rritorna lejn Malta fl-1939, Cremona organizza wirja personali ġewwa l-Belt Valletta. Fl-1941, l-artist inġabar bil-lieva fil-*King's Own Malta Regiment*; madankollu, anke tul il-gwerra rnexxielu jesibixxi xi xogħlijiet minn tiegħu f'żewġ wirjiet kollettivi bejn l-1942 u l-1943. Mhux hekk biss, tant li fl-1943 organizza wirja personali oħra taħt l-awspiċi tal-*British Institute*. Wara l-gwerra mbagħad, fl-1945, ħa sehem f'wirja kbira tal-Arti Sagra li saret hawn Malta stess. Emvin rebaħ ukoll borża ta' studju fis-*Slade School University ta' Londra*, fejn bejn l-1945 u l-1947 studja taħt il-Prof. Randolph Schwabe. Mill-kapitali Ingliża huwa rħielha lejn Pariġi u nkiteb fl-*Ecole Supériere des Beaux-Arts*, fejn għal tliet xhur sħaħ studja taħt il-magħruf Jean Dupas.

Fl-1948 waslet l-ewwel opportunità kbira għall-pittur Cremona, fejn wara l-mewt bikrija ta' sieħbu Anton Inglott, daħal biex ikompli d-dekorazzjoni tal-knisja parrokkjali tal-Imsida, ddedikata lil San Ġużepp. Fis-26 ta' Diċembru tal-istess sena, Emvin iżżewweġ lil Lilian Gatt u kellhom erbat itfal; Marco, Anna-Maria, Silvana u Nadia.

Sena wara laħaq għalliem fl-Iskola tal-Arti l-Belt u kompla bis-suċċessi tal-karriera tiegħu fl-1952 meta fil-Lukanda Phoenicia, taħt l-awspiċi tal-*Malta Cultural Society*, wera 84 biċċa xogħol li kien ipproduċa bejn l-1943 u l-1951. Cremona ħa sehem ukoll fil-*Biennale Internazionale* tal-Arti f'Venezja, filwaqt li xi opri minn tiegħu, murija mill-*Commonwealth Institute* f'Londra fl-1958 kienu mfaħħra mill-istampa Ingliża. L-artist Cremona kien impenjat ħafna fid-dekorazzjonijiet esterni li kienu maħsuba għall-okkażjoni tad-dsatax-il ċentenarju mill-miġja ta' San Pawl fostna. Barra minn hekk, dik is-sena (fl-1960), Emvin ħa sehem ukoll fil-Wirja Pawlina li kienet saret fl-Istitut Kattoliku bħala parti mill-istess ċelebrazzjonijiet.

Fl-1961 Cremona rċieva l-unur ta' Kavallier tal-Ordni ta' San Silvestru Papa. Għal din l-okkażjoni, l-*Institute for Cultural Exchanges* nieda wirja koommemorattiva u ritrospettiva tal-artist. Sentejn wara imbagħad, huwa ngħata l-Midalja tad-deheb mis-

Soċjetà tal-Arti, Manifattura u Kummerċ, bħala rikonoxximenti għall-kontribut artistiku tiegħu. Fl-1969, Emvin organizza l-aħħar wirja personali tiegħu fil-Mużew Nazzjonali tal-arti ġewwa l-Belt Valletta.

Mill-lat artistiku, Cremona kien meqjus bħala wieħed mill-ewlenin f'pajjiżna li rnexxielu jsib kompromess għaqli bejn l-akkademika u l-idjoma libera, moderna u kontemporanja. Huwa ħadem fuq bosta kummissjonijiet. Ħallielna xogħlijiet f'diversi knejjes f'Malta, fosthom dik tal-Imsida li diġà semmejna, tal-Madonna ta' Fatima f'Gwardamanġia, il-knisja tal-Lunzjata fil-Birgu, il-knisja ta' San Pawl Nawfragu tal-Belt Valletta, il-knisja ta' Santa Marija ta' Ħal Għaxaq, il-knisja ta' San Publju fil-Floriana, il-knisja ta' San Gejtanu tal-Ħamrun, il-knisja tal-Lunzjata ġewwa Ħal Balzan kif ukoll il-knisja ta' Sant'Andrija Appostlu ta' Ħal Luqa. F'Għawdex ħadem ukoll fis-Santwarju tal-Madonna ta' Pinu ġewwa l-Għarb, Għawdex.

Emvin Cremina ta l-kontribut tiegħu ukoll fil-qasam tal-grafika kif ukoll fil-qasam tal-filatelija. Biżżejjed insemmu li bejn l-1927 u l-1979 ħarġu mill-istudju tiegħu xejn anqas minn tnejn u sittin sett ta' bolli. Miet fid-29 ta' Jannar, 1987 fl-għomor ta' 67 sena.

Analiżi tal-kwadri

Iż-żewġ kwadri laterali li naraw fil-Knisja Parrokkjali ta' Ħal Luqa jiffurmaw xenografija kontinwa tal-aħħar mumenti ta' ħajjet l-Appostlu Sant'Andrija. Minkejja xi kritika li tista' ssirilhom, iż-żewġ kwadri flimkien joħolqu bilanċ viżiv tassew tajjeb u jikkumplimentaw il-kwadru prinċipali tal-Martirju ta' Sant'Andrija mpitter ħafna snin qabel mill-magħruf Mattia Preti.

Id-Depożizzjoni

Xi ħaġa li mill-ewwel tiġbidlek l-attenzjoni f'dawn iż-żewġ kwadri hija l-mod ekonomiku li bih Cremona juża l-kuluri tiegħu. Il-palett ta' Cremina hi limitata għal skala żgħira ta' lwien mitfija, pjuttost sobri, biex tinħoloq atmosfera kiebja u melankonika, waqt li juża wkoll it-teknika tal-chiaroscuro, jew aħjar logħob bil-kuntrasti tad-dwal u dellijiet.

Cremona jagħmel użu wkoll mill-figuri tawwalija, billi jpitter il-figura umana dejqa u tawwalija aktar minn normal. Dan l-effett imur tajjeb ukoll max-xeħta impressjonista li juża l-artist f'dawn iż-żewġ xogħlijiet, fejn ħafna mid-dettalji u espressjonijiet huma neqsin minn enfasi żejda, waqt li d-daqqiet tal-pinzell huma kemxejn raffi u nieqsa minn kull delikatezza.

Fil-kwadru tal-Adorazzjoni tas-Salib naraw lill-Appostlu Sant'Andrija għarkupptejh fuq in-naħa tax-xellug, imneżża' sa qaddu, b'idejh marbutin wara dahru u mgħasses minn suldat u uffiċjal tal-kavallerija riekeb fuq żiemel. Fuq il-lemin jidhru l-manigoldi li qed jippreparaw is-salib biex ikunu jistgħu jorbtu l-ġisem tal-ikkundannat. Minn bejn

is-sħab impitter fl-isfond tidher ħierġa dija taqsam il-kwadru biex tillumina l-figura ċentrali. Fin-nofs tal-kompożizzjoni jidhru wkoll xi nies mill-Belt ta' Patras, josservaw din ix-xena qabel it-tislib.

Is-suġġett primarju tat-tieni kwadru jinsab impitter fuq in-naħa tal-lemin, fejn jidhru żewġt irġiel iġorru l-ġisem mejjet ta' Sant'Andrija, flimkien ma' persuni oħra li qed iħejju għad-difna. Fuq in-naħa l-oħra tal-kwadru jidhru grupp ta' persuni oħra, fosthom raġel u mara li qed ilissnu xi kliem bejniethom. Fin-nofs tal-kompożizzjoni tiddomina l-arkitettura ta' bini klassiku, b'kolonna bi statwa pagana fuqha li tirreferi għat-twemmin tal-poplu tal-Belt ta' Patras.

Bibliografija
Dun Ġużepp Micallef, Ħal Luqa, Niesha u Ġrajjietha, 1985
Robbie Mifsud Bonnici, Dizzjunarju Biji-Bibliografiku Nazzjonali, Dipartiment tal-Informazzjoni, 1960
E.V. Borg, F'Għeluq l-Ewwel Anniversarju mill-mewt ta' Emvin Cremona, In-Nazzjon Tagħna, 1988
Sit Uffiċjali tal-Parroċċa - www.luqaparish.com

SILVERCRAFT PRODUCTS LTD
MRA 018A, Marsa Industrial Estate, Marsa MRS 3000
Tel: 21898046 • Fax: 21666400
Email: info@silvercraftltd.com

Silvercraft Products Limited is a family owned business, supplier to the fibreglass industry. Our list of products includes fibreglass, tissue, resin, brush cleaners, pigments, waxes and a variety of tools and other material related to the industry.

We also produce fibreglass products for domestic and industrial use, including swimming pools, sewage treatment plants, tanks, bowsers and other tailor-made products to suit the needs of our variegated clientele.

You are more than welcome to forward us your projects for a detailed quotation or visit our shop for your DIY tasks.